

Мишел Жори

Но коя територия?

Колата спря със скърцане няколко метра пред пътниците, които вървяха близо до рова, за да не се изпръскат от локвите. Големите ѝ колела, стегнати в блестящ метал, бяха покрити с бяла кал от пътя. Водачът на колата се извърна на седалката и посочи празната пейка зад себе си:

– Хора, имам точно две места. Ако искате да се възползвате, на вашите услуги съм!

Професорът махна отрицателно с тоягата си и конят се уплаши. Селянинът дръпна юздите, наблюдавайки със свъсени вежди зелените пелерини на пътниците. Тази на професор Лорд Жомберг Вандредерен, тъмна на цвят и много дълга, скриваше коленете му и стигаше досред прасците. Светла и много по-къса, пелерината на студента Бреслин Делатика елегантно се развяваше около бедрата му. Може би човекът беше разпознал цвета на Диеполиския университет и високата шапка на Професора, която наподобяваше голяма стиска златист мъх. Явно и двамата бяха от университета: учител и ученик. Достойнството на длъжността забраняваше на първия да се качва на конска каруца; що се отнася до втория, той, ще не ще, трябваше да следва учителя си. Така че селянинът повдигна рамене и изплюща с камшика си встрани от коня (тези хора бяха способни да го изобличат пред синдиката за жестоко отношение към едно благородно животно!)

Жомберг вървеше отпред. В едната си ръка държеше бастун, а в другата кожена чанта. Брес го следваше на две крачки, с раница на гърба и сива кожена чанта в ръка, разбира се, не толкова луксозна като на Професора. Дрехите му, твърде тесни и поизносени, също бяха сиви, но пелерината му имаше цвета на тучните пасища, които се простираха от двете страни на пътя и покрай реката. (Клинът и сакото му бяха в тон с небето, по което пробягваха дълги разкъсани облаци...) Белезникава кал покриваше обувките му. Дъждът бе спрял още сутринта, но вятърът рошеше тополите и слягаше високите треви. От време на време Жомберг трябваше да нахлупва с ръката, в която държеше тоягата, високата шапка с панделките, готова всеки момент да хвъркне от костеливия му череп. Тръстиките от двете страни на Оргомби се оплитаха със стържещ звук. Около залеза, по посока на Ембург, се отваряше светло петно и слънцето плахо надничаше, обкръжено от ореол.

– Свинско време! – каза Жомберг. – От времето, когато се явиха на конкурс за преподавател, не си спомням да е имало толкова лош месец май!

Ускорявайки крачка, малко приведен под тежестта на раницата,

Брес се изравни с него.

– Ами април, господине! – вметна той угоднически.

– Вече няма сезони, Бреслин.

Брес се съгласи, с крива усмивка на устните. Професорът го изглежда малко подигравателно.

– Всичко е наред, вече пристигаме – произнесе той с дълбокия си, топъл глас, който съумяваше да придаде толкова чувство на най-простите неща.

ИНТЕРУНИВЕРСИТЕТ ЦЕНТЪР ДИЕПОЛИ ДОКТОРАТ ПО ПРИЛОЖНА СОЦИОЛОГИЯ ПРОЖЕКЦИОННА ДИСЕРТАЦИЯ БРЕСЛИН ДЕЛАТИКА ТЕМА КАРТАТА И ТЕОРИЯТА КОД АРИСТАРХ ГАЛИЛЕЙ КОРЖИБСКИ НОМЕР...

СКЪПИ ВЪЗПИТАНИКО И ПРИЯТЕЛЮ ИНТЕРУНИВЕРСИТЕТЪТ ИМА ЩАСТИЕТО ДА ВИ НАПРАВЛЯВА ДНЕС В ПОСЛЕДНОТО ИЗПИТАНИЕ КОЕТО ВЕРОЯТНО ЩЕ НАПРАВИ ОТ ВАС ДОКТОР ПО ПРИЛОЖНА СОЦИОЛОГИЯ ТИТЛА ДОСТОЙНА ЗА ЗАВИЖДАНЕ В НАШЕТО ПРЕКРАСНО ОБЩЕСТВО НАДЯВАМ СЕ ЧЕ ПО ВРЕМЕ НА ВАШАТА ПРОЖЕКЦИОННА ДИСЕРТАЦИЯ ЩЕ ИМАТЕ ВЪЗМОЖНОСТ ДА ПОТВЪРДИТЕ ВАШИТЕ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНИ УСПЕХИ ОТ ПИСМЕНИТЕ И АУДИОВИЗУАЛНИТЕ ИЗПИТИ ЗАЩИТАТА ВИ СИГУРНО ВЕЧЕ Е ГОТОВА В СЪЗНАНИЕТО ВИ ТАКА ЧЕ ЩЕ СЕ ОГРАНИЧА ДА ПОВТОРЯ ДВА ВАЖНИ СЪВЕТА ИЗМЕЖДУ ВСИЧКИ ТЕЗИ КОИТО ВЕЧЕ СЪМ УСПЯЛ ДА ВИ ДАМ ПРИ РАЗНИ ПОВОДИ ПРОЖЕКЦИОННАТА ДИСЕРТАЦИЯ НЕ Е ПРОСТО ТЕОРЕТИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ ТЯ Е ЖИВ И ЛИЧЕН РАЗКАЗ НЕ СЕ СТРАХУВАЙТЕ ДА РАЗКРИЕТЕ ВАШАТА ЧУВСТВИТЕЛНОСТ И ПРОБЛЕМИТЕ КОИТО ВИ ВЪЛНУВАТ ТОВА Е ЗАЛОГ ЗА УСПЕХ КОЙТО МНОГО СТУДЕНТИ ПО ПРИЛОЖНА СОЦИОЛОГИЯ ПОГРЕШНО ПРЕНЕБРЕГВАТ НАЛОЖИТЕЛНО Е СЪЩО ДА ДОКАЖЕТЕ ЧЕ СТЕ ЧОВЕК СПОСОБЕН ДА РАЗБИРА ДРУГИТЕ ХОРА И ДА СПОДЕЛЯ ТЕХНИТЕ ЖЕЛАНИЯ И НАДЕЖДИ НАКРАЯ ВИ НАПОМНЯМ, ЧЕ ПРОТИВНО НА ТОВА КОЕТО НЯКОИ МИСЛЯТ НАЙ-СЕРИОЗНИТЕ ДИСЕРТАЦИИ НЕ ВИНАГИ СА НАЙ-ДОБРИТЕ ИНТЕРУНИВЕРСИТЕТЪТ СЕ ГОРДЕЕ ЧЕ ПРИТЕЖАВА НАЙ-РАЗВИТОТО ЧУВСТВО ЗА ХУМОР В ЦЯЛАТА ИНТЕР УЪРЛД СИСТЪМ НАДЯВАМ СЕ ЧЕ ВИЕ НЯМА ДА НИ РАЗОЧАРОВАТЕ СЕГА СЕ ОТПУСНЕТЕ ИНЖЕКЦИЯТА КОЯТО ЩЕ ВИ БЪДЕ

СЛОЖЕНА ИМА ДВОЙНА ЦЕЛ ДА ВИ ПОСТАВИ В СЪСТОЯНИЕ НА СРЕДНА НАРКОЗА ЗА ДА МОЖЕТЕ ПО-ЛЕСНО ДА СЕ СЪСРЕДОТОЧИТЕ ВЪРХУ ВАШАТА ПРОЖЕКЦИЯ И ЗА ДА СЕ ОСЪЩЕСТВИ БЛАГОДАРЕНИЕ НА НЯКОИ МИКРОЕЛЕМЕНТИ В СУСПЕНЗИЯ СЪДЪРЖАЩИ СЕ В ДЖЕД ЧЕТИРИ НЕПОСРЕДСТВЕНА ВРЪЗКА МЕЖДУ ВАШИЯ МОЗЪК И МРЕЖАТА КРИОРД ОТ ИНТЕРУНИВЕРСИТЕТА ОТПУСНЕТЕ СЕ БЪДЕТЕ СПОКОЕН ВСИЧКО Е НАРЕД СПОЛУКА СПОЛУКА...

Лорд Жомберг имаше някои недостатъци. Беше малко – всъщност дори твърде много – реакционер, въпреки че бе едва на петдесет години. Вероятно никога нямаше да се нагоди напълно към методите на новия Университет. Но затова пък какъв чудесен спътник беше – винаги сладкодумен, неуморим и обикновено в добро настроение, разбира се, при положение че човек е готов да го последва където и да е, според неговите хрумвания, и да бие всеки ден трийсет километра пеш. Когато, с развята пелерина и нахлупена до очите кадифена шапка, изпълняваше свещената си дейност, никога не би се съгласил да се качи в каруца или шейна. В известен смисъл Брес беше недоволен – имаше чувството, че с този архаичен метод на работа си губи времето.

– Човек никога не си губи времето, когато пътува пеша – казваше Жомберг. – „Това е най-хубавото от живота.“

– Знаем. Русо... – Хм, Русо. Четете НГодола!

Може би. Но се говореше, че по целия континент човешкото общество претърпява мутация. Дори Университетът, тази цитадела на всички традиции, започваше да се раздвижва. В Диеполи вече имаше над стотина студенти. Така скъпият на Лорд Жомберг метод беше подходящ, когато броят на преподавателите е равен или по-голям от този на студентите, каквото бе положението в продължение на десетилетия. Но сега този метод ставаше все по-малко приложим, защото студентите прииждаха във факултетите – особено по точните науки, – а преподавателското тяло изобщо не се увеличаваше. Например в Поржкия университет на един преподавател се падаха близо трима студенти! За Диеполи това отношение бе вече средно 1,595. Модернистите без стеснение качествяха като „анахроничен лукс“ продължителните учебни обиколки, каквато в момента осъществяваха Жомберг и Бреслин – от Диеполи до Туйвастен, през Сарлбург и Тайяк. А Жомберг никога не би се съгласил да води със себе си двама ученици.

– Смешно! – казваше той. – Просто не трябва да се приемат повече

студенти от преподавателите. А ако злото вече е сторено, то това е края на културата! Но докато мога да мисля и да вървя, което е почти едно и също, ще се съпротивлявам на този уклон към улесняване...

– Според Брес най-доброто разрешение щеше да е преходите да се съкратят и от време на време да могат да се ползват глисери или колесни шейни. Помисли си за тях с раздражение и носталгия. Колесна шейна със слънчев двигател, а в някои случаи – кораб. От Туйвастен до Сарлбург Жомберг слагаше три дни път, може би четири, ако се помотаеха малко. С кораб можеха да стигнат за ден-два, и то като работят по време на пътуването, което не бе за подценяване.

Брес имаше карта на района.

Стара военна карта, купена твърде скъпо от един нелегален. Това смачкано, изцапано с мазнина и вино парче хартия му бе струвало почти една година икономии. Но си заслужаваше. Брес многократно потискаше желанието да извади листа от джоба си, но не смееше да го разгърне пред учителя, който щеше да се присмее:

– Картата не е територията!

Нещо, което Брес знаеше. Или пък:

– Скъпи Бреслин, когато човек не знае географията, си стои у дома като селяните!

Географията... Дори сред високопоставените университетски среди малцина владееха добре тази наука, станала тайна след прокламацията на Всеобщия антинационалистически едикт на Нова Персей. Брес добре знаеше, че ако го хванат с карта на местността в джоба, още повече военна, може да прекара лятото в затвора. Но той разчиташе на уважението, което все още вдъхваха (не за дълго! – подсмиваше се злъчно Жомберг) зелените мантии на Диеполиския университет, за да не бъде претърсен от полицията или градската гвардия...

Беше изработил план за пътуване по вода и много му се искаше да го представи на Професора, без да му споменава за картата. От Селена можеха да се изкачат по течението на Оргомби до мелницата на Табарак, сетне да продължат по канала от Туйва до Оргомби и да стигнат до Линд. При положение че намереха някоя добра работилница в Селена, щяха да се оправят за половин ден. От Линд оставаше само да се изкачат по Туйва до Занвизир. Почивка, после отбиване до Сарлбург и отново обратно до Туйва. Пак с кораб до притока Дразд... И всичко само за четири-пет дни, вместо десет или дванайсет! Но трябваше да убеди Жомберг, което май щеше да е твърде трудно.

За да убие времето, Брес се отдаваше на мечтания за приятелката си Бетина. Не беше съвсем сигурен, че Бетина му е действително приятелка. Но това не бе толкова важно. Тя бе момичето, което желаше, което обичаше (макар и да не бе съвсем сигурен, че я обича). Тя бе момичето, което спохождаше сънищата му както никоя друга досега. Беше си изработил безотказен механизъм.

Проектираше в съзнанието си анатомията на младото момиче – най-приказната територия, която познаваше. Съсредоточаваше се горедолу еднакво продължително върху всяка част от тялото ѝ: средно трийсет секунди. Ходилата, прасците, коленете, бедрата. Дългите, дългите златисти бедра на Бетина. Те бяха най-хубавото, което тя притежаваше. Цяла минута се спираше между колянната връзка и слабините. Трябваше му близо три минути, за да стигне до русия пух под корема. Тук не можеше да избегна тръпката на свещен ужас. Бързо преминаваше към корема, хълбоците и поуспокоен, отделяше известно време за кръглото, гладко, нежно и вдъхващо сигурност, загоряло задниче. Гърба, гърдите, раменете, шията, лицето, очите, косите... Бавеше се. Често се загубваше в сенчести и тайнствени места. Обиколката винаги му отнемаше малко повече от десет минути. Сетне след няколко дихателни упражнения започваше отново.

Понякога други мисли прогонваха образа на Бетина. Понякога Жомберг имаше желание да приказва и Брес трябваше да му отговаря интелигентно и заинтересовано. Разбира се, това прекъсваше, но не за дълго виденията му.

– Пристигаме, Бреслин – повтори Професорът.

Обичам заострените гърди на Бетина... Дали ще го заболял краката? Добре изглежда! Кръглите гърди на Бетина, червените им зърна набъбнали, когато се любим...

– Краката ми натежаха, господине – каза Брес. – Знам, че ходенето е най-доброто духовно упражнение, обаче моето посвещаване...

Лорд Жомберг се подсмихна. За стохилияден път, откакто тръгнаха от Диеполи.

– Не се оправдавайте, Бреслин. Ще бъда снизходителен към вас. Но знаете мнението ми: грехът спрямо мускулите е и грях спрямо духа!

Без съмнение го болят краката. Цупи се, но става по-толерантен. Това е сигурно. Най-добрата новина за деня...

Брес въздъхна и отново се върна към мислите си.

... толкова кръгли гърди, когато се е изпънала под мен, и толкова издължени, толкова заострени, когато е права и се навежда да се облече

или да играе!

– Градът е напълно запазен – говореше Жомберг – благодарение на забравен днес метод, който се е наричал „молекулярно инжектиране“. Цивилизацията от XX век фигурира във вашата дипломна работа, Бреслин. Аз, честно казано, не обичам особено тази епоха. Но Алкен, уредникът на музея, ми е стар приятел...

Вкусът на нейното тяло. Когато вдишвам много силно... Коремът на Бетина изпъкналия венерин хълм, когато се забавляваме тя смъква малко бикините си точно колкото да мога да видя няколко косъма да положи устни върху пъпа ѝ тръпка, мисля че тя обича много, то изпълва гърлото ми и слиза в ноздрите и аз отнасям миризмата ѝ в себе си за цял ден понякога плюс Бетина розова възморава плът между русия мъх...

За няколко секунди Бреслин забрави Бетина.

Съвременната цивилизация ни учи да бъдем безпристрастни или да се преструваме на такива. Лицемерно, нали? Нищо не доказва, че сме по-добри от хората през XX век. Естествено, тази цивилизация се е изградила като реакция срещу утилитарния и разрушителен свят, който я е предхождал. Но реакцията не стигна ли твърде далеко? Културата е прекрасна, защото не служи за нищо. Да. И за да остане съставка от културата, науката трябва да се пази да не се изроди в техника. Трябва да се стреми да запази своята чистота, тоест своята безполезност. Да, от една страна, това е чудесно. От една страна. Но светът е четвъртит: как е от другите три страни.

Физиците от университетите можеха колкото си искат да изучават структурата на материята, без да се боят, че теоретичните им открития щяха да бъдат превърнати в атомна бомба както каляската в тиква. При всички положения изследванията им бяха осъдени да тъпчат на едно място поради липса на промишлена инфраструктура. Те работеха почти по занаятчийски, което им даваше възможност да докажат находчивостта си. Науката бе открила принципа на движение без реакция, но хората се придвижваха с конски каруци и си светеха със свещи или масленичетата, защото бяха безразлични към „прогреса“, защото нямаха никакво влечение към удобствата и се пазеха от лесния живот. Или поне защото ги принуждаваха да мислят така. Такава беше ролята на културата. (Не можеше да се каже, че бе напълно безполезна...)

Цивилизацията поставяше човека над всичко. Тя го учеше да презира машините, за да не може да бъде поробен от тях. Това беше чудесно. Все пак Брес мечтаеше за електрическа лампа или за колесна шейна. Една най-обикновена колесна шейна като през XX век! Детинщини, би

казал Жомберг. Възрастните нямат нужда от играчки. Въпреки това... мислеше си Брес, без да се опитва да избистри идеята, която го плашеше. Нашето общество не е ли малко лицемерно? Променил ли се е човекът? Ако един ден организацията на света бъдеше поставена под съмнение, от обстоятелствата или от някои хора, Брес чувстваше, че няма да е от тези, които ще се вдигнат в нейна защита. Бъди искрен. Ти въобще не си във възторг от света, в който живееш. В известна степен си признаваш здравомислието на някои принципи, но не си щастлив...

За да бъдете добър социолог, Бреслин Делатика, най-напред бъдете щастлив човек!

Не си щастлив въпреки бедрата на Бетина. Въпреки устата на Бетина и корема на Бетина, ти се задушаваш в кожата си и в своя свят (което е едно и също) и имаш чувството, че си впрегнат в една твърде тежка рутина и поруган от нея. Вярно е, че ти наричаш рутина онова, което учителят ти би нарекъл традиция...

Но ти изобщо не си убеден, че ще успееш да се реализираш в това общество. Ти мечтаеш за миналото. Тази така прекрасно безпристрастна култура те отегчава до смърт. Притиснат си, скъпи мой Брес, притиснат си. Знаеше, че Жомберг би се подсмихнал жлъчно: „А духът, скъпи Бреслин? Къде оставяте духа?“ – Търся го, учителю, и въпреки уважението ми към вас – не го откривам. За по-сигурно нека се върнем при задничето на Бетина.

По тялото на Бетина имаше едно много нежно, много, много нежно място, което в началото никога не можеше точно да определи; налагаше се тя да води ръката му и това го дразнеше... Жомберг успя да потисне гримасата, но не се въздържа и изръмжа...

– Рибата да ме...

Рибата не се появи. Професорът закукука. Брес се спусна да му помогне.

– В обувката ми е влязло камъче – каза Учителят с високомерно достойнство.

– Бихте ли седнали на раницата ми, за да ви събуя обувката, господине? – предложи Брес.

Жомберг погледна банкетата, обрасъл с високи изпоцапани с бяло треви, и поклати глава.

– Не, Брес, благодаря. Но сигурно веднага щом стигнем в странноприемницата, ще си поискам ведро топла вода, да си накисна краката.

– Ако разрешите – каза Брес, – и аз ще си поискам.

– Не се стеснявайте, скъпи мой. Две ведра с топла вода няма да разорят Диеполиския университет. Поне така си мисля.

Нозете на Бетина... Не... Слънцето проблясвате между двойния плет на облаците и виолетовия хоризонт. Полегатите лъчи осветяваха първите къщи на селото. Червени и сиви покриви. Ниски къщи, пръснати в безпорядък между дърветата. Несъразмерно струпани покрай тесните улички сгради, в стилове от всички епохи... краката на Бетина, закърлените ѝ прасци...

Жомберг изкриви уста в гримаса, която би могла да означава презрение, лека носталгия или просто размишление. Защо пък не? Той беше човек, който много размишлява... приближаваха. Брес беше малко разочарован.

Коленете на Бетина. Разминаха се с кравешка двуколка. Дългите заоблени бедра на Бетина. Няколко смълчани пешеходци. Коприненонежният корем на Бетина.

Млада селянка с дълга рокля. Колко приятно би било да я повдигнеш! Красиво момиче в двете ръце с кошници – с удоволствие ще ѝ помогна да напазарува...

Докъде бях стигнал с Бетина? Ханшът, задникът.

Едър мъж с кожена престилка. Баща или съпруг? Какво значение има, аз не съм оттук. Идвам отдалече. Те не могат и да си представят света, откъдето идвам. Две съвсем малки деца тикат пред себе си парцалена топка. Те вероятно ще могат. Стените блестят като витрини. Впрочем изглеждат изцяло остъклени, както и покривите, и вратите, и капците на прозорците... Обичам да поставям длани от двете страни на нежната, дълбока цепка и да разтварям меките полукълба...

Брес изпитваше остро болезнено чувство, че влиза в мъртва страна. Селана бе мъртъв град, който надживяваше себе си благодарение на твърде успешната операция на шепа чираци-магьосници или (защото някои не вярваха в историята с молекулярното инжектиране) на прищявка на природата. Хората живееха като в ковчег и се придвижваха със страхливи, прокрадващи се стъпки. Пътят се бе преобразил в дълъг, прав и унил булевард, към който гледаха слепите очи на матовите прозорци. Мършаво куче, облегнато на задницата си, наблюдаваше подозрително зелените пелерини. Задничето на Бетина. Кучето изляя неохотно, с повдигната глава. Всичко това е твърде реалистично – каза си Брес. Чудесна проекция. Възрастна жена извика нещо на местния диалект. Брес посочи две червени колонки, които се издигаха в края на тротоара, пред една козирка.

– Какво е това? Храм ли? Жомберг се изпъна.

– Не, скъпи мой. Обикновени колонки за гориво за колесните шейни от двайсети век!

– А, да, двигателите с вътрешно горене.

– Заблуда – каза Професорът с нетърпящ възмущение тон.

Сетне вдигна бастуна и посочи някаква точка пред себе си, разположена от лявата страна на булеварда.

– Вижте, Бреслин. Има още две след сградата на градската гвардия.

Градската гвардия ли? По дяволите, картата. Брес провери дали хартията не се подава от джоба му.

– И още две малко по-далеч.

– Значи тези неща са винаги по две? Жомберг дискретно прочисти гърлото си и веднага заговори с наставнически тон:

– Да, разбира се. За да работят, тези двигатели са имали нужда от женско и мъжко начало. Или, ако предпочитате, от елемент Янг, и елемент Ин. Накратко – огънят и водата. Вкарани в машината, те са предизвиквали горене и изпускането на газовете завъртало колелетата, господ знае как. Аз не съм учен...

В крайна сметка това е моята дисертация – помисли Бреслин Делатика. Имам право да се посмея малко Младото момиче от странноприемницата, което им донесе ведрата с топла вода, се казваше Енеиди. Тя странно приличаше на Бетина.

Тя се казваше Енеиди. Приличаше на Бетина почти като сестра близначка. Брес наистина остана поразен, като я видя. Същите ръждиво-златисти коси, същите зелени очи, малко студени, но така блестящи, когато се любеше... поне очите на Бетина бяха такива... и Брес вече силно желаше да види как Енеиди се държи в леглото. А, беше малко по-едра от Бетина и може би малко по-грубо сложена. Костната структура на лицето ѝ бе по-видна, по-утежнена. Не, не по-утежнена. По-... Какво значение има в края на краищата? Беше красива и видимо любезна. Брес се отдаде на обичайните си продължителни видения. Нозете на Бетина. Възходящи мечти. Краката на Бетина. Коленете на Бетина, бедрата на... бедрата на Бетина... на Енеиди... Енеиди му харесваше поне колкото Бетина и не го притесняваше. Във всеки случай – по-малко от Бетина. Бе сигурен, че ако му се удаде възможност, с нея ще се представи много по-блестящо, отколкото с годеницата си. А той знаеше, че ще има такава възможност (в крайна сметка това беше неговата дисертация).

През цялата вечер младото момиче бе очарователно и разположено

повече от приятелски. А дълбокият ѝ поглед таеше безкрайно нежни обещания. Дори можеше да се открие нещо загадъчно в това взаимно почти и моментално привличане. Обикновено не става така – мислеше си Брес – нито в действителността, нито в мечтите ми.

Аз не мечтая. Скъпа Бетина. Искам да кажа, Енеиди.

Всъщност Бетина.

Беше се изтегнал на леглото, съвсем гол. Обикновеният външен вид му се струваше най-добър, за да посрещне посетителката. Бе отворил картата и я разглеждаше под светлината на бензиновата лампа. Разбира се, съзнаваше, че върши незаконна дейност. Да притежаваш карта, бе незаконно. Да се опиташ да я използваш – почти углавно престъпление. Но освен това, изглежда, бе и много трудно. Ориентирането по карта бе забавно и с малко упражнения човек лесно можеше да открие изминатия път. Да се изгради маршрутът по картата изглеждаше много вълнуващо, поне първия път. Но за да се придържаш към него на терена, се изискваха навици и знания по ориентиране, които Брес все още не притежаваше. Ех, ако можеше да изкара картата от джоба или от дъното на раницата си и спокойно да я разглежда на пътя...

Слънцето изгрява от изток – все пак не е забранено да го кажеш (обаче е точно така!). Разгръщам това проклето парче хартия, обръщам се към изгрева, отляво е север, отдясно – юг, зад мен е запад. *Основните посоки са отбелязани и на картата.* Значи е съвсем лесно да откриеш посоката, в която искаш да тръгнеш и да избереш най-правилния път. По памет е вече по-трудно. А когато си с толкова назадничав учител като Лорд Жомберг Вандредерен, по-добре е веднага да се откажеш.

Всъщност Брест твърде малко се интересуваше от посоката, която следваха. Доставяше му удоволствие да притежава карта най-вече защото бе забранено. А удоволствието се умножаваше безкрайно от факта, че работи с нея в стаята си, докато чака момиче.

Енеиди влезе със свещник в ръка, облечена в къса риза с бродирана дантела.

Брес остави картата до лампата и се отдръпна надясно, за да направи място в леглото на младото момиче. Извини ме, Бетина, но разбираш ли, Енеиди и ти донякъде сте едно. Почти като с теб и почти по-добре отколкото с теб. Не, не исках да кажа това... В крайна сметка много добре знаеш, че те обичам, Бетина. Но се страхувам от теб. Малко се страхувам от теб и затова нещата между нас не вървят много добре. А пък си и мисля, че този опит ще ми помогне. Енеиди много прилича на теб, но тя е само момиче от странноприемницата (а за какво се мислиш

ти, мръсно). И... виж, сигурен съм, че ще се любя като бог, Бетина. И когато се върна, ще е останало нещо от това. Обещавам ти. Заради нас, заради нас го правя... Ти не можеш да ревнуваш от Енеиди, скъпа Бетина. Защото те обичам...

Край на малкото вътрешно представление. Време е за действие.

Енеиди съблече ризата през главата си. Стъпалата на Енеиди, краката на Енеиди, коленете на Енеиди...

Приблужи се до лампата, за да може Брес да се наслади на триъгълника с ръждиви отблясъци, който се затваряше между закръглените й бедра, ниско долу под леко издутия й корем. Красиво. Не много по-различно от русото руно на Бетина. Венериният хълм бе по-изпъкнал, къдриците – по-дълги, бедрата по-мускулести. Обърна се настрани, за да я разгледа, и усети половия си орган да натежава. Прекрасно. Никога не бе успявал да пожелае Бетина без дълги и сложни приготовления, които му позволяваха да забрави страха (но от какво, господи, се страхуваше?).

Момичето дойде при него и се хвърли отгоре му, като го възбуждаше. Потърси устата му и започна да го гали. Той не се страхуваше. Сладки и нежни, малко детски милувки. Всичко, което Бетина не правеше и за което той не смееше да я помоли (за тези неща не се моли). Откровение: Бетина не ме обича. Или пък не ме обича, както аз бих желал. А аз... О, Енеиди!

Момичето се разпаляше, движеше, трепереше, като че ли цял живот само него бе очаквала. Накрая, с един върховен тласък на слабините, той й предаде желанията си, виденията си, надеждите си – самия себе си. Бетина, ако можеше да знаеш... ако можеше да видиш!

На тръгване, когато вземаше ризата си, Енеиди забеляза картата, паднала на пода пред нощното шкафче.

– Каква е тази хартийка, скъпи?

Бреслин Делатика високомерно погледна малкото момиче, което допреди малко бе изнемогвало в ръцете му. То наистина бе съвсем младо (година-две от Бетина...), красиво, нежно, наивно, очарователно. Ако знаеш как ми харесваш, малко глупаче. Но, разбира се, аз обичам Бетина, дори и да я желая много по-малко. Такъв е животът.

– Карта – отговори той. – На никого не казвай.

– Защо?

– Забранено е. Нямам право да притежавам карта, любов моя.

– Не се ли страхуват, че ще те заловят, скъпи?

- Не, не се страхувам.
- Много си смел.
- Да.
- И за какво служи тя?
- О, за нищо. Почти за нищо...

Енеиди нахлузи ризата си, целуна мило Брес по челото и изчезна, забравяйки свещта.

Първата работа на тази малка мръсница беше да отиде да ме изпее на местната полиция! Все пак ми се струва, че след като я чуках по този начин, заслужавах поне мъничко признателност... Бетина, моята скъпа малка Бетина – десет пъти поред да я разочаровам, пак няма да ме упрекне и с дума. Нейната вярност издържа всякакви изпитания. Бетина, само ти, Бетина. Просто тя ме обича. А другата, Енеиди, е, разбира се, една малка проститутка. Надяваше се да ѝ дам пари. А аз дори не помислих за това. Много приличаше на Бетина. Интересно колко ли е измъкнала от Жомберг. И тази стара мърша да ме изостави сега! Карта ли! – възкликна той. – Имал си карта, нещастнико, и си посмял да ме последваш! Да вървиш с мен! Ти си позорът на Университета. Аз ще те... ще те... Разбира се, утежних положението си, като го попитах дали е прекарал добре нощта с Енеиди. Стар глупак. Как смееш, как смееш? Майната му на Университета! – отговорих аз, което доказва, че не съм загубил чувството си за хумор.

Докато изчакваме, ме държат и въобще не изглеждат благоразположени. Комисарят на Селана е жена – едра, рижа, доста хубава, но с мъжки рамене и почти без бюст. Униформеният панталон е прилепнал до милиметър между краката ѝ. Освен това зеленият ѝ поглед е хиляди пъти по-леден, отколкото на Бетина, дори когато е най-бясна. Загубен съм. Все пак, само заради една карта! Съгласен съм, че това е сериозно престъпление, но не живеем в страна на диваци. Знам много добре, че след един скалъпен процес могат да ме обесят за промилитаристична пропаганда или да ме разстрелят на място за шпионаж. Но, господи, аз не съм опасен, това се вижда с просто око.

Картата е у тях, но аз мога да докажа... Не, нищо не мога да докажа. И няма защо да се заблуждавам – в тези малки провинциални градчета омразата към армията е жива. В техните очи аз съм извършил чудовищно престъпление. И сега съм тук, съвсем гол, застанал мирно пред комисаря и неговите хора.

Жената ме гледа. Под кръста. Сигурно си мисли, че не ме възбужда

особено. И е така, и не е така. Положението е много смуцаващо, но момичето има зелени очи и това ме плаши. О, Бетина, прости ми. Прости ми, любов моя. Ако някога имам щастието да те видя отново, заклевам се, че ще бъда чудесен с теб. И вече няма да се страхувам. Завинаги ще прогоня виденията си.

Способни са да ми лепнат десет години затвор. Но, разбира се, аз ще избягам. В малките градчета затворниците изпълняват редица повинности. Няма нищо по-лесно от това да избягаш. Пък и след като си излежал известно време, почти те подтикват към бягство – това е част от нашата философия. Само че после и дума не може да става да се върна в Университета. А очите ти, скъпа, ще бъдат винаги зелени. Най-просто щеше да е да потърся такава поза, че да виждам само задничето ти, а не очите! Често ти го предлагам, но ти винаги искаше да заставам отгоре и ме гледаше с полуизпитателен, полупрезрителен вид. Винаги имах чувството, че се явявам на изпит – и често се провалях. Добре, това вече е минала история. Когато се срещнем, след като изляза от затвора, и двамата ще сме се променили много и ще започнем нов живот.

Освен ако не ме убият веднага...

– Вижте какво – каза комисарят, – вие сте просто един млад глупак.

Запали цигара и прокара пожълтял пръст между гърдите си, през деколтето на туниката.

– И се дръжте добре. Дръпнете ръцете си оттам. И други съм виждала... Млад глупак – нито повече, нито по-малко. Твърде сте наивен, за да бъдете опасен. Въпреки че в себе си носите най-забраненото нещо на света. Знаете ли това? И не се опитвайте да лъжете. Искреността е единственият ви шанс да се измъкнете.

Охраната се бе оттеглила. Брес стоеше пред комисаря. Не му бяха върнали дрехите, но той посвикна с голотата и малко се отпусна.

– Знам. Аз...

– Какво вие?

Жената се изправи и впи в него *зеления* си поглед. Брес потръпна. Нозете на Бетина...

– Аз не...

– Противно на твърдението на един философ от XX век, картата е почти територията, Бреслин Делатика. Тя е едновременно макет и магическо пресъздаване на територията. Няма Държава без карти. Няма организирана армия, няма големи войни, няма тоталитарна власт, няма разклонена администрация... Такава е цената на нашата свобода, на

нашето спокойствие, на нашето щастие. Това парче хартия, с което вие невинно се разхождате, е истински заразен вирус. Смъртоносен вирус за нашата цивилизация. Всеобщият антinationалистически едикт, който превърна нашата епоха в най-разумната, най-мирната и най-щастливата в цялата позната история, се основава на пълната забрана на картите и плановете на територии. Едно такова парче хартия е в зародиш връщане към нациите, държавите, към големите регионални или държавни федерации. Връщане към едно минало, което познаваме много добре, със съпровождащите го нещастия и срам: потисничеството, отчуждението, войната... Знаете ли това, Бреслин Делатика?

ТУК ИНТЕРУНИВЕРСИТЕТ ЦЕНТЪР ДИЕПОЛИ БРЕСЛИН ДЕЛАТИКА ТЕМА КАРТАТА И ТЕРИТОРИЯТА КОД АРИСТАРХ ГАЛИЛЕЙ КОРЖИБСКИ ЧУВАТЕ ЛИ МЕ?

Чувам ви.

УВЕДОМЯВАМ ВИ ЧЕ ВИ ОСТАВАТ САМО ТРИ МИНУТИ СУБЕКТИВНО ВРЕМЕ ЗА ДА ПРЕДСТАВИТЕ ВАШЕТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ВАШЕТО РАЗРЕШЕНИЕ ПОТВЪРДЕТЕ ПРИЕМАНЕ.

Заключение извършено. Разрешение след няколко секунди.

БЛАГОДАРЯ. ДО СКОРО ВИЖДАНЕ.

Брес се усмихваше. Бяха му върнали зелената пелерина. Жената-комисар с рижите коси и студения поглед се бе прислонила зад бюрото си.

– Знам – каза Брес.

Пристъпи напред и взе картата от бюрото.

– Картата е територията – произнесе той бавно. – Скъсвам картата...

Хартията се разкъса със сух, почти металичен звук. – ... и територията изчезва.

Територията изчезна. Настъпи продължителна тишина.

БРЕСЛИН ДЕЛАТИКА КОД АРИСТАРХ ГАЛИЛЕЙ КОРЖИБСКИ ИНТЕРУНИВЕРСИТЕТ ЦЕНТЪР ДИЕПОЛИ ВИ ПРИСЪЖДА ТИТЛАТА ДОКТОР ПО ПРИЛОЖНА СОЦИОЛОГИЯ С ПОХВАЛА.

– Скъпи, ти беше чудесен – каза Бетина.

- Гледа ли прожекцията от край до край?
- Разбира се, скъпи, повече от четири часа.
- И хареса ли ти?
- Е, не всичко. Не ми хареса епизодът с Енеиди. Питам се какво прави там тази малка проститутка!
- Приложната социология се прилага и към проститутките!
- Но не както и в дисертацията ти.
- Признавам, че наблегнах на този момент. Но според правилата трябва да се явявам на сцената именно със собствените си проблеми.
- Ти имаш ли проблеми, скъпи?
- Ами, а...
- И каква връзка има с Енеиди?
- Любов моя, само ти имаш значение за мен. Впрочем Енеиди много прилича на теб.
- Но после тя те предаде.
- Това беше хитрината на изложението. Трябваше да ме хванат с картата...
- О, сигурна съм, че това отговаряше на нещо в теб. Някакъв страх. Може би дори желание.
- Перверзно!
- Да, перверзно желание.
- Като каза желание... Бетина, любов моя, тази вечер?
- Добре, скъпи. Тази вечер.

Краката на Бетина, коленете на Бетина, бедрата на Бетина, коремът на Бетина, гърдите на Бетина... вече няма да са тъжните видения на моята самота. Представите за Бетина няма да са вече картите на моето желание, а територията на моето удоволствие.

Доктор по приложна социология – все пак не е зле. Особено като се има предвид, че темата на моята дисертация беше важна и трудна. Успях да кажа горе-долу всичко, което исках да кажа, без да се разкривам. Поне така се надявам... И те нищо не заподозряха, защото ми дадох титлата без никакви спорове. Прожекционната дисертация беше най-трудна за мен, в смисъл че можех неволно, несъзнателно дори, да изложя детайли, които щяха да издадат моите истински мисли. Моята малка утопия им хареса именно защото не бе много сериозна. Поне привидно. Интеруниверситетът обича подобни шеги. Бях предупреден. Нашите учители – хора, машини или господ знае какво – са толкова щастливи, когато показват либерализма си! Сатира на университета в

прожекционна дисертация по социология – компютрите се облажиха, ако мога така да се изразя. И всичко това – напълно безобидно. Поне те така мислеха. Напразно се смятат да толкова хитри – не разбраха, че наистина говоря за нашето общество, за нашия свят. Страшен риск поех и признавам, че изпитвам облекчение. Но все пак сигурен съм, че те се чувстват непобедими. Мисълта, че може да се изкара на бял свят потисническата система за Интер, никога не би хрумнала на един компютър, бил той от Университета, от психиатрията, или от сигурността...

Виждаш ли, скъпа, върнах се от прожекцията преобразен. Не знам дали го дължа на доктората или на Енеиди... Шегувам се! Разбира се, успехът ми дава тази сигурност. А сигурността ще ми позволи да постигна нови успехи. Нещо като лавина. Чувствам се друг човек. А освен това те обичам, Бетина. Трябваше ми тази дисертация, за да си дам сметка до каква степен те обичам!

Коремът на Бетина, гърдите на Бетина... Моята собствена територия. Не се заблуждавайте, добри хора от Диополи, аз се любя с това великолепно момиче. Само аз.

Бетина стенеше от удоволствие под страстните движения на вдъхновения си любовник. Той бе отгоре й, погледът му се потапяше в зелените очи, от които толкова се бе страхувал. А с приближаването на оргазма, зелените очи на Бетина ставаха все по-тъмни, забулени от гъста мъгла. О, очите ти, любов моя!

Най-сетне екстазът – чудото на пълно съвпадане на преплетените тела, свързаните нерви, слетите души. Бетина се издигаше, Брес потъваше. Накрая почивката раздели задъханите партньори, запрати ги в разни краища на леглото, плувнали в пот, с навлажнени очи, уморени мускули и задоволени страсти. Истински триумф на младия доктор по приложна социология Бреслин Делатика...

Говориха дълго, отпуснати един до друг, голи и спокойни.

Брес, освободен от всичките си притеснения, от всичките си страхове, забрани и видения, най-сетне щастлив, бе разкрил на Бетина истинските си политически идеи.

– Над нашия свят властва почти всеобхватен информационен комплекс. Нямаме никаква здрава опора в реалността. Никаква сигурна опора. Реалността ни се изплъзва почти изцяло. Компютрите работят в затворена верига. Независимо дали сме висшестоящи или висшестоящи, ние всички минаваме през тях. Те ни дават заповеди или тълкуват нашите решения. Ръководят ни в изпълнението на нашите задачи или ни

показват резултата от нашите решения. Но самите ние виждаме малко неща. Те са нашите очи, нашите уши, цялата наша нервна система... Какво остава за нас? Нищо или почти нищо... Време е да ти призная, скъпа, че съм член на съпротивително движение анти-Интер, групата Коржибски. Не исках да ти говоря за това, докато сексът между нас не вървеше съвсем добре. Чаках... случай. Имам ти пълна вяра, любов моя. Заклех се нищо повече да не крия от теб... каква връзка има с моята дисертация ли? В групата К забелязахме, че за да ни отнемат територията, компютрите бяха започнали да фалшифицират картите, които ни предоставяха. Те са присвоили всички територии и са създали една илюзорна територия, която е нещо като резерват за хора – като тези, в които навремето са държали последните индианци в Америка. И в това изкуствено пространство ние се движим като телеуправляеми марионетки. Ние сме нещастни марионетки, чиито конци се дърпат от групата Уърлд Лозис за сметка на Интер. В групата К решихме да открием територията на човека. И като начало търсим картата...

– Скъпи, не разбирам нито дума от това, което каза, но те обичам.

– И аз те обичам. Това е само хипотеза, интуиция. Имам предвид играта на компютрите, не любовта ми към теб! Засега не бих могъл да ти обясня по-ясно мислите си. Почти съм сигурен, че цялата действителност е лъжлива, защото компютрите са замъглили нашите възприятия, нашите схващания...

– Но защо? Защо?

– Защо? Защо? Нямам понятие. Може би някой се крие зад компютрите. Човек или класа. Но кой?

– Какъв човек? Каква класа?

– Ами някои хора трябва да притежават едновременно картата и територията. Може би точно това представлява Интер. О, само предполагам...

– Любов моя – каза Бетина, – колко си умен!

– Благодаря ти, скъпа. Дори не допускаш колко ми помагаш. Обичам те!

– И аз те обичам.

Бетина коленичи пред Брес и пое внимателно в пръстите си половия му орган. Ефектът бе мигновен. Тя приближи лицето си, устните си...

– Колко си твърд, скъпи!

– Колко си хубава, любов моя!

И за няколко минути Бреслин Делатика се почувства младият бог,

какъвто винаги, винаги бе мечтал да бъде. Усещаше в себе си сили да предизвика на двубой Уърлд Лозис, Интер, целия свят и неговите тъмни господари, които и да са те.

Най-сетне – най-сетне бе открил картата на една вълшебна територия.

Първата работа на тази мръсница беше да отиде да ме продаде на политическата полиция!

И като награда ченгетата бяха разрешили на нежната Бетина да присъства на разпита на своя любим.

– Ще проговориш, мършо! Ще проговориш!

Иглата бавно проникваше в мозъка на Брес.

В дежурната стая на Държавна сигурност младият доктор по социология бе вързан гол, пребит, кървящ върху желязна маса със стърчащи нагъсто електроди. Върху нашарения му от удари корем потръпваше конвулсивно смляна розовееше плът – жалък остатък от мъжки орган.

Театър. Осакатяванията и мъченията, разбира се, бяха ненужни – съществуваха по-ефикасни средства за изтръгване на точни и обстоятелствени признания. Но от време на време трябваше да доставят удоволствие на един толкова предан и добър доносник като хубавата Бетина.

– Бреслин Делатика – произнесе гласът на Уърлд Лозис с топъл, почти братски тон. – Бреслин Делатика, аз съм ти приятел. Твоят най-добър приятел. Отговори ми.

Иглата проникна по-надълбоко. Гърч изпъна корема на Брес. Бетина избухна в смях.

– Коя територия? Коя територия, Бреслин? – попита компютърът с нежен глас.

Бреслин се предаде. Твърде късно. Знаеше го. По-голямата част от него бе мъртва. Но евотоникът, който му бяха инжектирали, му даде сили да се надигне и да произнесе няколко думи:

– Картата... – прошепна той. Компютърът видимо се поколеба.

– Какво искаш да кажеш?

Бреслин отвори очи към един свят, който вече не бе негов.

– Територията е картата – каза той.

– Но коя карта? – попита компютърът. Бреслин не отговори веднага. Може би въпросът не бе стигнал до съзнанието му. След доста време прошепна, на един дъх:

– Територията е проекция на картата. Ако се унищожи картата...

Нещо избухна в мозъка на Бреслин. Клепачите му бавно се

Но коя територия?

спуснаха над втренчените очи. Въпреки това довърши с много тих глас (защото евотоникът все още действаше):

– ... изчезва и територията!

Гласът на компютъра премина в писък и последният въпрос беше вик:

– Но коя територия? Но коя тер...

Залезващото слънце светеше между дъга от сиви облаци и виолетовия хоризонт. Полегатите, съвсем бледи лъчи осветяваха първите къщи на селото... За да убие времето, Брес мечтаеше за приятелката си Енеиди.

КРАЙ

© 1975 Мишел Жори
© 1990 Георги Ангелов, превод от френски

Michel Jeury
, 1975

Сканиране, разпознаване и редакция: Xesiona, 2008
Последна редакция: NomaD, 2008

Издание:

Мишел Жори. Жълтият прах на времето. Разкази
Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1990

Преводач: Георги Ангелов
Рецензент: Ася Къдрева
Редактор: Светлана Иларионова
Библиотечно оформление: Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев
Рисушка на корицата: Текла Алексиева
Художествен редактор: Иван Кенаров
Технически редактор: Пламен Антонов
Коректори: Янка Енчева, Паунка Камбурова

Френска, I издание
Дадена за набор на 4.II.1990 г.
Подписана за печат на 30.VI.1990 г.
Излязла от печат: месец юли 1990 г.
Изд. № 2309. Формат 70×100/32
Печ. коли 19,50. Изд. коли 12,62. УИК 14,11
ЕКП 95366 5637-248-90
Държавна печатница „Георги Димитров“, София

Michel Jeury. La fête du changement, 1975

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9494>]